

Bogense (Gunnar Fog-Petersen) for de Udtalelser, han fremførte. Det giver mig dog Haab om, at der kunde vindes nogen Forstaaelse hos det Parti, han tilhører. I Odense-Programmet har det radikale Venstre stillet sig meget klart overfor hele dette Spørgsmaal, idet det meget stærkt fremfører Nødvendigheden af det offentlige Indskriden overfor monopolagtige Virksomheder, overfor virkelige Monopoler. Saa da der er Tale om virkelige Monopoler ved de Virksomheder, her er nævnte, forundrer det mig ikke, at det ærede Medlem fra Bogense i Dag udtalte sig, som han gjorde, og jeg vil naturligvis, uden at tro, at det ærede Medlem bliver Socialdemokrat, mene, at vi nok kan komme til Enighed om, at saaledes som enkelte af disse Virksomheder har arbejdet, kan det ikke forsvares af Hensyn til det offentlige Vel, at de bliver ved at arbejde.

Jeg maa for øvrigt sige, som jeg begyndte med at sige, at nogen Forstaaelse af dette Spørgsmaals hele Betydning har jeg ikke sporet hverken hos Venstre eller hos det konservative Partis Ordførere. Det er jo beklageligt, fordi dette Spørgsmaal nu i Løbet af kort Tid maa og vil trænge sig frem til en virkelig Afgørelse i dette Land som i andre Lande, og jeg forsikrer det ærede Medlem fra Assens (Klaus Berntsen) om, at han aldeles ikke kan komme udenom dette Spørgsmaal paa den samme lette Maade, som han gjorde det i Dag. Det er et Spørgsmaal, der ligger paa Menneskenes Vej, et Spørgsmaal om, hvorledes Samfundene skal styres efter Krigen. Jeg paaviste i Gaar, at det store, engelske Finansblad „Economist“ erkendte . . . . . (Fraenkel: Hvad Nummer?). Jeg husker ikke Nummeret, det er fra September eller Oktober, men det findes paa Biblioteket til Underretning for det ærede Medlem for Københavns 7de Valgkreds, og Bibliotekaren ved, hvad Nummer det er. Dette store engelske Blad indrømmer, at man kan ikke blive ved at styre Samfundene paa samme Maade. Det er en Anskuelse, som deles af Folk i højst forskellige Stillinger i Verden, og jeg tror, at de Kræfter sammen med Socialdemokratiets vil blive stærke nok til at reformere Forholdene paa fredelig Vis. Der er ingen Socialdemokrat, som ønsker, at det skal komme til voldsomme Sammenstyrtninger i Verden, vi er fuldt ud paa det rene med, at alle slige voldsomme Omstyrtninger som Regel ogsaa har store Værdiers Ødelæggelse til Følge, og det Samfund er lykkeligt, som kan undgaa disse store Sammenstyrtninger, og som paa en

fredelig Maade kan fortsætte sin Udvikling i demokratisk Retning. Det Forslag, som vi Socialdemokrater her stiller, er i Virkeligheden en Haand til de andre; vi spørger, om de vil være med til at reformere det, som bør reformeres, og reformere det paa en fredelig Maade. Man kan fra den anden Side afvise det, man kan sige: Vi vil ikke have noget med det at bestille. Nu vel, saa gaar Verden sin Gang, og saa kommer de Mennesker til ikke at øve rogen stor Indflydelse paa, hvorledes denne Gang vil blive. Derom kan man være ganske forvisset.

Jeg vil slutte med et lille Citat af Henry George. Det ærede Medlem for Københavns 7de Valgkreds er jo Nationaløkonom, og de, som i Dag hørte hans Tale, sad hver og tænkte sit. Jeg maa sige, at mig gør det ondt, at en Mand, som har studeret disse Ting fra sin Ungdom af, i saa ringe Grad stiller sig forstaaende overfor de Krav, som fremkommer fra vor Side. Det ærede Medlem kan aldrig benægte, at i dette Spørgsmaal er det os, der staar med Kravet om Retfærdighed og med Retten paa vor Side. Det ærede Medlem kan gøre sig til Forsvarer for en lille Del af Folket, men det ærede Medlem skulde, hvis han vil være Videnskabsmand, og hvis han vil fremtræde som Nationaløkonom, ikke repræsentere denne Del alene, men skulde ogsaa lade dem vederfares Retfærdighed, som er de forurettede. Henry George siger i sin Bog „Fremskridt og Fattigdom“, efter at han har talt om, at der gaar meget til Spilde i det nuværende Samfund, følgende træffende Ord om dette Samfund: „Tør vi vende os til Skaberen og bede ham afhjælpe det? Sæt, at Bønnen blev hørt: at Solen straalade med større Glans, at frisk Kraft gennemtrængte Jordbunden, og at den Sæd, som nu giver halvtredsindstyve Fold, vilde give hundrede! Vilde Fattigdommen da formindskes eller Nøden afhjælpes? Nej ingenlunde! Fordelen vilde kun blive forbigaaende. De nye Kræfter vilde vi jo blot kunne udnytte ved Brug af Jorden. Og da Jorden er privat Ejendom, vilde de, som nu har Eneret til Skaberens Gaver, tage Eneretten ogsaa til de nye Gaver. Jordrenten vilde stige, men Lønnen vilde fremdeles stræbe hen imod Sultepunktet.“ Det er Sandheden om det Samfund, vi lever i: Selv om Jorden i Morgen giver det dobbelte af, hvad den giver i Dag, selv om Arbejdsudbyttet i Morgen fordobles, vil det blot bevirke, at de forøgede Værdier samles paa de samme Hænder, som nu har Værdierne, medens Arbejdernes Lønninger